जैविक विविधताका लागि सिमसार

विश्वनाथ खरेल

विश्वस्तरमै संरक्षण गर्नका लागि सिमसार क्षेत्र मानवमात्र नभएर समस्त प्राणीवर्गका अमूल्य स्रोत हुन् । सिमसार हाम्रा लागि गतिला प्राकृतिक उपहार हुन् । जीवन र जीविका अनि जैविक विविधता सबै सिमसारबाट मात्र सम्भव छ । सिमसारमै अपार अवसर छन् । यो आयआर्जन र गरिबी निवारणका अनेक उपाय पनि सिमसारले नै दिन्छन् । मनुष्यले प्राप्त गर्ने माछामात्र होइन, सिमसारले जीवनकै आशा जगाइदिन्छन् । जहाँ सिमसार, त्यहीं भेटिन्छ जीवनको सार ! यी सिमसार स्वस्थ र स्वच्छ रहेमात्र मानवस्वास्थ्य पनि ठीक रहन्छ ।

मूलत: पृथ्वीको विभिन्न सिमसार क्षेत्रलाई हेर्दा अत्यन्त ओसिलो र दलदल भएकाले उति मनमोहक र सुलभ नदेखिन सक्छन तर यस्तै सिमसार क्षेत्रहरूका जीवहरू, वनस्पति एवं माटोको संरचनाले पृथ्वीको फोहोर पानी र मिसिएका रसायनलाई छानेर सफा र स्वच्छ बनाइदिने भएकाले यी क्षेत्रहरूलाई पृथ्वीको मृगौला पनि भनिन्छ । यसका अलावा सिमसारले बाढी, पहिरो, अतिवृष्टि अनि अनावृष्टिलाई रोकथाम गर्दछ । संसारभर रहेको झण्डै आठ अर्ब जनसंख्यामध्ये झण्डै तीन अर्ब संसारका बासिन्दाले खाने चामल यसै सिमसार क्षेत्रका दलदलेमाटोले उत्पादन गर्दछन्, सिमसारको नष्ट गर्नुभनेको संसारले भोकमरीको निमन्त्रणा गर्नुजस्तै भयावह छ ।

हाम्रो देशको कुरा गर्ने हो भने पनि समुद्रलाई नछोएको भूपरिवेष्ठित देश भए पनि नेपाल जलस्रोतमा अत्यन्त धनी छ किनभने हामीसँग भएका नदीनाला, तालतलैया अनि कुवापोखरीहरूको कूल पानीको मात्रा धेरै छ । हाम्रो देश जलस्रोतको धनी देश मानिन्छ । हाम्रोमा समुद्र छैन तर नदीनाला र तालतलैयामा हामी धनी छौं । हिमालको हिउँ पग्लेर बग्ने बाह्रैमासे ठूला नदीहरू मेची, कोशी, गण्डकी, कर्णाली र महाकाली हाम्रा लागि अमूल्य वरदान हुन् । एक तथ्यांकअनुसार नेपालमा जलाशय, ताल, दलदल, घोल गरी सात लाख ४३ हजार ५ सय ६३ हेक्टर क्षेत्रफल सिमसारले ढाकिएको छ ।

नेपालको कुल भूमिमध्ये यो करिब २ दशमलव ५ प्रतिशत हो । वास्तवमा सिमसार भन्नाले पानी र जमिन मिश्रित दलदल भएको र सधैं अर्थात बाह्रैयाम पानी नसुक्ने भूमिहरू हुन् जसमा सामान्यतया दलदल या हिलो सधैं कायम रहन्छ । यस्ता सिमसार क्षेत्रहरूमा दुर्लभ चराहरूको वासस्थान रहनेगरेको छ । यस्ता सिमसार क्षेत्र हेर्दा अत्यन्त ओसिलो र दलदल भएकाले उत्ति मनमोहक र सुलभ नदेखिन सक्छन् तर यस्तै सिमसार क्षेत्रहरूका जीवहरू, वनस्पति एवं माटोको संरचनाले पृथ्वीको फोहोर पानी र मिसिएका रसायनहरूलाई छानेर सफा र स्वच्छ बनाइदिने भएकाले यी क्षेत्रहरूलाई पृथ्वीको मृगौला पनि भनिन्छ । यसको राम्रोसँग हेरचाह सवर्द्धन र संरक्षणगर्न पछाडि पर्न हुँदैन ।

यसबाट नै पृथ्वी अनि यसमा बस्ने हाम्रो अस्तित्व कत्तिको सहज छ सजिलैसँग हेर्न सकिन्छ । यसका अलावा सिमसारले बाढी, पहिरो, अतिवृष्टि अनि अनावृष्टिलाई पनि प्राकृतिक सुरक्षण प्रदान गर्दछ । यसरी हाम्रो देशमा रहेको कैलालीको घोडाघोडी ताललगायत कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष, जगदीशपुर ताल, गोसाईंकुण्ड, बीसहजारी ताल, माईपोखरी अनि पोखरा नगरीका नौवटै तालहरू सिमसार क्षेत्रका प्रमुख उदाहरण हुन् । तर, बढ्दो शहरीकरण, अनियन्त्रित बसाईसराइ, जनसंख्या वृद्धि, भौतिक पूर्वाधारको निर्माणलगायत क्रियाकलापले सिमसार क्षेत्रको अस्तित्व संकटमा पर्दै गएको देखिन्छ ।

मुनाफियाको चलखेलका कारण यस्ता क्षेत्र अतिक्रमित हुँदै छन् भने जथाभावी रूपमा विकसित भएको आवास क्षेत्रका कारण कैयौं सिमसारयुक्त क्षेत्रको अस्तित्व नै लोप भएर गइसकेको छ । नेपालमा भएको सिमसारयुक्त क्षेत्रको अस्तित्व लोप हुनुको पछाडि राष्ट्रिय नीतिको अभाव देखिन्छ । वन तथा भूसंरक्षण मन्त्रालयले सिमसार नीति निर्माण गरेको छ तर हालसम्म ऐन कानुन आउँन नसक्दा सिमसार क्षेत्रको खासै व्यवस्थापन वैज्ञानिक ढंगले हुन नसकेको हो । यसर्थ वनजंगलको अतिक्रमण, चुरे दोहन, मुनाफियाको जथाभावी जग्गा अतिक्रमण, जथाभावी फोहोरमैला विसर्जन आदिका कारण हाम्रा सिमसार क्षेत्रहरू दिन-प्रतिदिन जोखिममा परेका छन् ।

अधिकांश जीवजन्तुले वन, घाँसेमैदान र पानी क्षेत्रवरपर बच्चा कोरल्ने, वासस्थान बनाउने, विचरण गर्ने भएका कारण यस्ता सिमसारलाई जैविक विविधताका कारण महत्त्वपूर्ण मानिएको हो । त्यसैले हामी सबैले यस्ता सिमसार क्षेत्रको संरक्षणमा विशेष जोड दिनुपर्दछ । नेपालमा भएका विभिन्न ताल, नदी, पोखरी, छिपछिपे जमिनको संरक्षण गर्नका लागि विशेष नीति निर्माण गर्न अत्यावश्यक छ । त्यस्तै, यसका बारेमा व्यापकरूपमा खोजअनुसन्धान गर्न समयमै ऐनकानुन निर्माण गर्नु अपरिहार्य देखिन्छ ।

नेपाल जैविक विविधताका दृष्टिले धनी मानिए पनि यहाँका सिमसार क्षेत्रको संरक्षण नहुँदा र त्यसलाई व्यवस्थितरूपमा उपयोग गर्न नसक्दा एकातिर जैविक विविधतामा खतरा बढेको छ भने अर्कोतिर सिमसारसँग जोडिएका जैविक, सांस्कृतिक तथा धार्मिक महत्त्व ओझेलमा पर्न पुगेका छन् । नेपालमा ६० हजार ५ सय ६१ हेक्टर जमिन सिमसारले ओगटेको पाइन्छ । त्यसैले यस्ता क्षेत्रको संरक्षण गर्ने हो र यससँग सम्वन्धित धार्मिक, सांस्कृतिक महत्त्वलाई बढीभन्दा बढी उजागर गर्ने अनि स्थानीय जनसमुदायलाई त्यसमा संलग्न गराउने हो भने पक्कै पनि सिमसार क्षेत्रको संरक्षण हुन्छ र यसलाई आयस्रोत वृद्धिको माध्यमका रूपमा विस्तार गर्न सकिन्छ ।

> सिमसार क्षेत्रमा विभिन्न प्रजातिका जीवजन्तु बसोबास गर्ने र विभिन्न प्रकारका वनस्पतिसमेत पाइने हुँदा यसको संरक्षण अत्यावश्यक ठहरिन्छ । यहाँ विभिन्न प्रकारका जीव विचरण तथा बसोबास गर्ने भएकाले सिमसारको संरक्षण गर्दा तिनको समेत संरक्षण हुनुका साथै वातावरण संरक्षणमा टेवा पुग्छ ।

अन्त्यमा भन्नुपर्दा जैविक विविधताका दृष्टिले महत्त्वपूर्ण मानिएका सिमसारलाई रामसार सूचीमा सूचीकृत गरिन्छ । नेपालले पनि सिमसारक्षेत्रका खिनै महत्त्वलाई आत्मसाथ गर्दै विसं २०५९ सालमा ल्याएको सिमसार संरक्षण नीतिलाई २०६९ सालमा परिमार्जन र स्वीकृति दिएको छ तथापि सिमसार क्षेत्र जोखिममै छन् । कानुनको दायरा फराकिलो पार्दै अपराधीलाई कानुनको कठघेरामा ल्याउन जरुरी छ । पृथ्वीको संरक्षण जरुरी छ नत्र मानव समुदायको अस्तित्व संकटमा छ ।

सिमसार क्षेत्रमा विभिन्न प्रजातिका जीवजन्तु बसोबास गर्ने र विभिन्न प्रकारका वनस्पतिसमेत पाइने हुँदा यस प्रकारको भूमिको संरक्षण गर्नु अत्यावश्यक ठहरिन्छ । सिमसार क्षेत्रमा विभिन्न प्रकारका जीवहरू विचरण गर्ने तथा बास बस्ने भएका कारण सिमसार क्षेत्रको संरक्षण गर्दा त्यस्ता जीव तथा वनस्पतिको संरक्षण हुनपुग्छ र वातावरण संरक्षणमा टेवा पुग्छ । दिगो इकोसिस्टमका लागि यस्ता सिमसारको ज्यादै महत्त्व हुन्छ । हाम्रो देशका लागि आफ्नै सिमसार क्षेत्रको संरक्षणका लागि अगाडि बढ्न जरुरी छ ।

यसैक्रममा पोखराका तालहरूलाई नै उदाहरणमा लिऊँ, वर्षौंपिच्छे ताल खुम्चिँदै अनि बस्ती बढ्दै गइरहेको छ, मान्छेले सहज आवासको खोजी गरेकाले पनि नेपालमा भूअतिक्रमण बढ्दै गइरहेको छ र सिमसार क्षेत्र जोखिममै छ । समुदायका अगुवा अनि सरकार स्वयंले पनि आफूअनुकूल अनि व्यावसायिक नीतिहरू ल्याएर क्षणिक पैसा कमाउनका लागि दीर्घकालीन घाटा हुने कार्य गरिरहेको पाइन्छ, आउँदो पुस्तालाई एउटा सफा अनि सुरक्षित संसार दिएर जानु हामी सबैको कर्तव्य हो । वास्तवमा भन्ने हो भने मानवीय विकासक्रिमको अनि पूर्वाधारहरूको अविवेकी विकासक्रमले नेपालमा सिमसारक्षेत्र दिनपरदिन नाश हुने दुश्चक्रबाट ग्रसित रहेको छ । यी कुरा सबैले बुझ्नुपर्छ । मानवका लागि पर्यावरण अति आवश्यक पर्छ त्यो जोगाउनुभनेको सिमसारलाई जोगाउनु हो ।

एकजना पक्राउ

काठमाडौं/हिटा । २० वर्षीया महिलालाई जबरजस्ती करणी गरेको अभियोगमा दोलखा तामाकोशी गाउँपालिका-६ च्यामा घर भएका १९ वर्षीय जीवन केसीलाई प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । काठमाडौं महानगरपालिका-१ हात्तीसारस्थित रेस्टुरेन्टमा वेटर काम गर्ने जीवनले ती महिलालाई सोही रेस्टुरेन्टमा जबरजस्ती करणी गरेको भन्ने खबर प्राप्त हुनासाथ प्रहरी वृत्त दरबारमार्गबाट खटिएको प्रहरीले उनलाई पक्राउ गरेको हो ।

छायाँनाथ रारा नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
गमगढी, मुगु
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

ठेक्का रद्द गरिएको सम्बन्धि सुचना

सुचना प्रकाशित मिति: २०७९/०२/२३ गते

यस कार्यालय बाट मिति २०७८/१०/२५ मा विद्युतिय बोलपत्र माध्यममा प्रकाशित सुचना बमोजिम " Construction of Administrative Building and Boundary Construction Work, IFB No.: MUGU/CRM/W/NCB–14/078/079 " को ठेक्का यस कार्यालयको मिति २०७९/०२/२० को निर्णय अनुसार विविध कारणले सम्पुर्ण ठेक्का प्रकृया रद्द गरिएको व्यहोरा सम्बन्धित सबैको जानकारिको लागि यो सुचना प्रकाशित गरिएको छ ।

प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

लुम्बिनीमा विद्युतीय सवारी सञ्चालनमा ल्याउने तयारी

हिमालय टाइम्स
बुटवल, २२ जेठ

बुद्ध जन्मस्थल लुम्बिनीमा थन्क्याएर राखिएका विद्युतीय सवारीसाधन दुई महिनापछि सञ्चालनमा ल्याइने भएको छ । लुम्बिनी विकास कोषले कार्यविधि बनाएर विद्युतीय सवारीसाधन सञ्चालनमा ल्याउने तयारी गरेको हो । 'कार्यविधि बनाएर थन्क्याइएका विद्युतीय सवारी सञ्चालनमा ल्याउने निर्णय काठमाडौंमा सम्पन्न लुम्बिनी विकास कोषको बैठकले गरिसकेको छ,' कोषका सदस्य-सचिव सानुराजा शाक्यले भन्नुभयो ।

कोषको बैठकले कार्यविधि निर्माणका लागि तीन सदस्यीय कार्यदलसमेत बनाएको छ । कोषका कोषाध्यक्ष ढुण्डिराज भट्टराईको संयोजकत्वमा गठित कार्यदलमा विश्वराज पौडेल र राजेश शाक्य सदस्य हुनुहुन्छ । एसियाली विकास बैंकले डेढ वर्षअगाडि लुम्बिनीलाई प्रदूषणमुक्त बनाउन भन्दै पाँचवटा विद्युतीय बस र १४ वटा विद्युतीय ट्याक्सी अनुदानमा उपलब्ध गराएको थियो । बैंकको क्लिन इनर्जी प्रोजेक्टअन्तर्गत १२ करोडको लागतमा बस तथा ट्याक्सी भित्रिएका हुन् ।

सरकारले यी सवारीसाधनका लागि साढे तीन करोड भन्सार शुल्क बेहोरेको छ । यी गाडी सञ्चालनमा आए लुम्बिनी आउने पर्यटकलाई लुम्बिनीभित्र र बुद्ध सर्किट क्षेत्रमा घुम्न सहज हुने सदस्य-सचिव शाक्यको भनाइ छ । ती साधन सञ्चालनका लागि भन्दै कोषले 'चार्जिङ स्टेसन' समेत निर्माण गरिसकेको छ । तर, कार्यविधि नबन्दा विद्युतीय गाडी थन्किएका थिए ।

बैंकले पर्यटन, नागरिक उड्डयन तथा संस्कृति मन्त्रालयका नाममा ती गाडी पठाएको भए पनि अझै मन्त्रालयले कोषलाई हस्तान्तरण गरिसकेको छैन । कार्यविधि बन्नुअगाडि नै ती गाडीलाई कोषको नाममा ल्याइने सदस्य-सचिव शाक्यले बताउनुभयो । 'कोषको नाममा ल्याइसकेपछि कार्यविधि निर्माण हुन्छ, कोष आफैंले गाडी सञ्चालन गर्न सक्ने अवस्था रहँदैन । निजी क्षेत्रलाई सञ्चालन गर्न दिने गरी कार्यविधिमै टुंगो लगाउँछौं,' उहाँले भन्नुभयो ।

१९ सिट क्षमताका ती बस अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डका छन् । बसमा कार्ड भुक्तानी गर्ने 'अटोमेटिक सिस्टम' जडान गरिएको छ । यी बसहरू एकपटक 'फुल चार्ज' गरेपछि चार सय किलोमिटरसम्म गुड्न सक्ने बताइएको छ । कोषको बैठकले गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल सञ्चालनमा आएसँगै कोभिड संक्रमणका बेला मायादेवी मन्दिर बन्द रहेको उक्त समयमा 'सेन्ट्रल क्यानल' मा डुंगा चलाउने, माला पसल चलाउने र पार्किङ ठेक्का लिएका व्यवसायीको मन्दिर बन्द रहेको अवधिभरको कोषले लिनुपर्ने रकम दायित्व छुट गर्ने निर्णयसमेत गरेको छ ।

यसैगरी, उत्खनन् कार्यलाई नियमित र व्यवस्थित गर्ने कार्यका लागि सार्वजनिक खरिद ऐनका कतिपय प्रावधान व्यवहारमा नमिलेको भन्दै पुरातत्व विभागले तयार गरी पारित गरेको 'पुरातात्विक उत्खननसम्बन्धी मापदण्ड २०६५' लाई आधार मानी उत्खनन् गर्ने/गराउने निर्णय गरेको छ । अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध सम्मेलन आगामी नोभेम्बर र डिसेम्बरमा सम्पन्न गर्ने लगायतका निर्णय बैठकले गरेको सदस्य-सचिव शाक्यले जानकारी दिनुभयो ।

Sayal Rural Municipality
Office of rural municipal executive
Dhudilegada,Doti

National Competitive Bidding

(Date of Publication : 2079/02/23)

1. Sayal Rural Municipality ,dhudhilegada,Doti invites electronic bid from eligible bidders for the following works under National Competitive Bidding Procedures.

Tender No.	Description of works	last date of bid purchase	last date of bid submission,Time	Bid openinng time and place	cost estimate (NRs. Without VAT)	cost of bid documents (in Nrs.)	Bid security (Nrs)& Validity period from the last date of bid submission
NCB/SRM/O78/79/HB/01	Construction of smaudayek swasthye ekai, ward no-05 Sayal Doti	2079/03/22	2079/03/22 at 12:00pm	2079/03/22 1:00pm at sayal ga.pa. office	48,44,679.36	3000	1,40,000

2. Bidder must submit their bid electronically may purchase upon payment of a non refundable fee of 3000.00(three thousand only) may download the bidding documents for e-submission from PPMO's Web Site **www.bolpatra.gov.np./egp,** till **2079/03/22** Bidders, submitting their bid electronically, should deposit the cost(as specified above) of bidding document in the Project's Rajaswa (revenue) account as specified below and the scanned copy (pdf format) of the Bank deposit voucher shall be uploaded by the bidder at the time of electronic submission of the bids. Information to deposit the cost of bidding document in Bank:
   Name of the Bank : NABIL BANK ,Sayal branch doti
   Name of Office : Sayal Rural Municipality,Dudhilegada-Doti
   Office Account no. : 07801017500216
3. If the last date of purchase, submission and opening falls on a government holidays, then next working day shall be considered as the last date.
4. The employer reserves the right to accept or reject, wholly or partly any of the bids without assigning reason.
5. formore information visit **www.bolpatra.gov.np./egp.** Hard copy is not available from the office.

Chief administrative officer

नेपाल सरकार
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय
सडक विभाग
संघीय सडक सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन कार्यालय
सडक डिभिजन चन्द्रनिगाहपुर
रौतहट

बोलपत्र स्वीकृत गर्ने आशयको सूचना

सूचना प्रकाशन मिति २०७९-०२-२३

यस डिभिजनको मिति २०७८/११/२२ गतेको राष्ट्रिय दैनिकमा प्रकाशित सुचना नं IFB-०७-२०७८/७९ अनुसार E-Bid मार्फत दर्ता हुन आएका बोलपत्रदाताहरु मध्ये मिति २०७९/०२/१६ गते खोलिएको आर्थिक प्रस्तावमा तपशिल बमोजिमका बोलपत्रदाताहरुको बोलपत्र न्युनतम मुल्यांकित सारभूतरुपमा प्रभावग्राही देखीएकोले सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा २७(२) र ४७ को प्रयोजनार्थ सम्बन्धित सबैको लागि यो सुचना प्रकाशित गरिएको छ ।

सि.नं.	ठेक्का नं.	कामको विवरण	न्युनतम मुल्यांकित सारभुत रुपमा प्रभावग्राही देखिएको बोलापत्रदाताहको नाम	कबोल रकम (मु.अ.क. र PS समेत)
1	RDCNP/33701176-078/79-46	Road Improvement Works on Tikuliya Auriya Bankul Road, Rautahat	श्री पृथ्वी इन्जिनियर्स एण्ड बिल्डर्स प्रा.ली., बत्तीसपुतली, काठमाडौं	रु.३४३११९८४.८०
2	RDCNP/33701176-078/79-47	Road Improvement Works on Dhansar Katahariya Karkach Road, Rautahat	श्री पृथ्वी इन्जिनियर्स एण्ड बिल्डर्स प्रा.ली., बत्तीसपुतली, काठमाडौं	रु.३२६८८१६८.७९
3	RDCNP/33701176-078/79-48	Road Improvement Works on Chandrapur Na.Pa. Santpur dekhi Brindawan Na.Pa. ra Gadhimai Na.Pa-1 hudai Garuda Na.Pa. ko Birta Chok Paschim Pattiko Sadak hudai Bhusaha hudai wada Aurahi hudai Bargajwa Akarpatar hudai Huseni Chok Narkatiya Bhawanipur hudai Hardiya Road, Rautahat	श्री शाह निर्माण सेवा प्रा.ली., मलंगवा-१०, सर्लाही	रु.३४३७६३४१.३३
4	RDCNP/33701176-078/79-49	Road Improvement Works on Bara Boarder dekhi Sisautiya hudai Sukumariya Mai Road, Sarlahi	श्री महादेव खिम्ती/सन्जना जे.भी., पुतलीसडक, काठमाडौं	रु.३७३८०७४९.१७

डिभिजन प्रमुख